

Raportointi 1-12

015 - Vapaa-ajan palvelut

Palvelualueen kehityskatsaus ja keskeiset tapahtumat vuonna 2015

Vapaa-aikapalvelujen hallinto

Vapaa-ajan palveluissa valmisteltiin alkuvuoden aikana sopeuttamissuunnitelmaa sekä tehtävien vaativuuden arviointia. Talousarvioehdotus laadittiin sopeuttamisohjelman sekä kaupunginhallituksen hyväksymän raamibudjetin pohjalta. Syyskaudella aikana jatkettiin talousarvion sekä vuonna 2016 toteutettavien hankkeiden ja sopeuttamissuunnitelman mukaisten toimenpiteiden valmistelua.

Kulttuuripalvelut

Kulttuuriasianyksikkö on toteuttanut kuntalaispalveluja toimimalla yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa avustusten ja ostopalvelun kautta. Avustuksia myönnettiin yhteensä 47 eri toimijalle. Näistä yleisavustusta sai kaksitoista (12) rekisteröityä kulttuuri- ja taidetoimintaa harjoittaa yhdistystä ja kohdeavustusta 35 toimijaa, jotka edustivat salolaisia taiteilijoita, työryhmiä ja kulttuuriyhdistyksiä. Palvelusopimuksia tehtiin yksitoista (11) kpl eri yhdistysten ja ammattitaiteilijoista koostuvien työryhmien kanssa. Verkostomaista yhteistyötä edistettiin eri teemojen kuten kulttuurihyvinvoinnin ja tapahtumatyön kautta. Palvelusopimuksin tuotettiin kulttuuri-tapahtumia vanhoihin kuntakeskuksiin (Kuusjoki, Perniö Suomusjärvi), järjestettiin toistuvat musiikkiesitykset Salon kaupungin tehostetun palveluasumisen kohteisiin, hoivakoteihin ja palvelukeskuksiin ja Wiurilan kesänäyttelyt oheistoimintoinen. Lisäksi palvelusopimuksin kustannettiin Salo Jazz ry:n tuottamaa ympärivuotista konsertti- ja koulutustoimintaa ja Salo Lasten laulukaupunki ry:n tuottamia tapahtumia.

Yhteistyön myötä syntyneen kumppanuuden tarkoituksena on ollut uuden, innovatiivisen ja avoimen toimintakulttuurin toteuttaminen. Näin taattiin Salon kaupungin asukkaille laadukas, saavutettava kulttuuritapahtumatarjonta.

Kulttuuriasiain yksikkö järjesti omana tuotantonaan taidemuseo Veturitalliin kuusi (6) Archi di Salon klassista kamarikonserttia ja kaksi jazz-konserttia, Helsinki-Paris jazz transit 2015 ja Duo Manuel Dunkel. Halikon ja Salon lukioihin järjestettiin runo-musiikkiesitys Balladi Ihantalasta ja Muurlan kirkkoon iltapäiväkonsertti. Konserttimatkoja tehtiin kaksi, Nabucco -opperamatka Tampereelle ja matka Colorado Children's Choralen konserttiin Helsinkiin. Opastettuja kierroksia Salossa tehtiin neljä (4). Bio Salossa esitettiin kymmenen (10) laatuelokuvaa ja Bio Jännässä kuusi (6) oopperaltiointia ja kaksi (2) balettitaltiointia. Osallistujia konsertteihin, tilaisuuksiin, kulttuurimatkoihin ja opastettuihin retkiin oli yhteensä 2 115 henkilöä.

Salon museopalveluissa toimi kaksi museoyksikköä taidemuseo ja historiallinen museo. Vakinaisen henkilöstön määrä pysyi ennallaan (9). Lähes kaikkien paikallismuseoiden kesäaukipito ostettiin palveluna yhdistyksiltä. Taidemuseon näyttelyjen omia tuotantoja täydennettiin asiantuntijapalveluin sekä palkkatyöllistämällä asiantuntija. Museopalvelut painoi Salossa joka kotiin jaettavaan vuosiohjelman. Taidemuseossa ja elektroniikkamuseossa otettiin toukokuussa käyttöön valtakunnallinen museokortti. Näihin museoihin joka kuukauden ensimmäisen perjantai vapaapäisy, ns. museoperjantai. Talouden uhkakuivilta vältyttiin, sillä museopalvelujen tulos oli reilusti ylijäämäinen taidemuseon pääsylippujen ja museokaupan runsaan myynnin vuoksi. Taidemuseolla työmäärä on kasvanut konserttien siirrettyä Kivasta Veturitalliin. Yhdistetty organisaatio on edellyttänyt työntekijöiltä sopeutumista ja toiminnan tavoitteiden

Vuosi oli poikkeuksellinen Salon taidemuseon Veturitallin saavutettavuudessa. Edellisvuodesta jatkunut Salo vanhoissa valokuvissa -näyttely keräsi tammikuussa vielä 2487 katsojaa. Keväällä esillä ollut, ruotsalaisesta Fotografiska-museosta lainattu kansainvälinen valokuvanäyttely *Nick Brandt, On This Earth, A Shadow Falls* keräsi 32 235 kävijää, mikä on enemmän kuin koskaan museon historiassa yhdenkään näyttelyn tai edes vuosikävijämäärän kohdalla on saavutettu. Kesänäyttelyksi valmistettiin omana tuotantona taidemaalari Leena Luostarisen (1949-2013) muistonäyttely *Kaukainen rakkaus*, joka keräsi katsojia 9005 henkilöä ja oli neljänneksi suosituin näyttely museon historiassa. Syksyn ryhmänäyttelyn *Taiteen uudet tarinat* järjestettiin yhdessä Finnish Art Agencyn kanssa ja sen näki 3408 kävijää vuoden 2015 puolella. Tornin erillisiä studionäyttelyjä järjestettiin kolme valokuvanäyttelyä (Vannucchi-Fagerström, Mats Andersson ja Sami Kilpiö). Taidemuseon näyttelyissä vieraili yhteensä 47135 kävijää, tätä ennen eniten oli käynyt vuonna 2003 yhteensä 25528 kävijää. Taidemuseon vetovoimaisuutta lisäsi paitsi laajaa tunnettuutta omaavat näyttelyvalinnat, myös näyttelyihin luotu syvennetty museo-pedagogia. Kahdessa näyttelyssä katsoja saattoi videon kautta tutustua taiteilijan henkilökuvaan. Keväällä otettiin käyttöön ääniopastus. Ääniaineisto hyödynnettiin mobiililaitteissa että internetissä jaettavaksi. *Kaukainen rakkaus* -näyttelyyn tuotettiin 64-sivuinen tutkimuksellinen julkaisu. Kulttuuriasiain yksikön konsertit järjestettiin ensimmäistä vuotta Veturitallissa. Niitä ja muita konsertteja oli 20, opastuksia 317 kertaa, asiantuntijaluentoja 4 kertaa. Veturitallissa pidettiin yhdistysten ja muita kokouksia 22 kertaa ja Cafe Veturitallissa oli 42 kahvila- ja yksityistilaisuutta.

Taidekokoelma karttui 7 teoksella, joista merkittävin oli kaupungintalon ala-aulaan Salon taidemuseo Veturitalin Ystävien kanssa yhteisesti rahoitettu Kari Huhtamon teräsreliefi. Taideteosten paikkasiirtoja ja kiinnityksiä kaupungin eri toimipisteisiin tehtiin 109.

Salon historiallinen museo SAMUun kuuluvassa Salon elektroniikkamuseossa kokoelmanäyttelyä laajennettiin avaamalla kesäkuussa *Televisio auki!*-näyttely, joka oli toinen osa neliosaisen kokonaisuudesta. Avoimna oli myös edellisenä vuonna valmistunut *Loisto Toisto* -radionäyttely. Museossa toteutettiin vuoden aikana asiantuntijaopastuksia eri teemoista, pidettiin lapsille elektroniikka- ja kuvataidepajoja ja opastettiin ryhmiä (31 ryhmää). Opastuksia rajoitettiin keväällä näyttelyrakentamisen vuoksi. Museo teki yhteistyötä Microsoftin Salon yksikön, puhelinharrastajien, keräilijöiden ja Turun yliopiston kanssa. Elektroniikkamuseon ystävät osallistuivat televisio-näyttelyn rakentamiseen talkootyönä viikoittain. Tulevaa puhelin- ja monitorinäyttelyä varten valokuvattiin näyttelyesineitä loppuvuodesta 2015 ostopalveluna valokuvaaja Vesa Aaltosen toimesta. Museosta lainattiin esineistöä ja muuta materiaalia teattereihin, muihin museoihin ja kirjastoihin. Museon näyttelytilassa kuvattiin myös dokumentteja ja Ylen ohjelmia. Elektroniikkamuseossa on jatkettu myös valtakunnallista TAKO-yhteistyötä (tallennus- ja kokoelmayhteistyötä). Museossa vieraili vuoden aikana 2572 kävijää. Elektroniikkamuseon kokoelmat karttuivat vuoden aikana noin 200 esineellä mm. Microsoftin puhelinmateriaalia.

Kulttuurihistoriallisessa paikallismuseotoiminnassa SAMU toteutti Meritalon museoon kesänäyttelyksi *Uskelasta Saloon –vanhoja valokuvia* yhteistyössä 60-vuotta täyttävän Salo-Uskelan Seuran kanssa. Museokasvatuksessa Meritalon museo toteutti koulukasvimaa-projektin yhteistyössä Sagalundin museon ja Meritalon koulun oppilaiden kanssa, ja oli mukana yhtenä rastina HUMAK:in ja Suomen Kylätoiminnan Kylät ja koulut -hankkeessa. Kaupungin paikallismuseoihin Kiskossa, Kiikalassa ja Suomusjärvellä museota paikallisesti hoitava seura tai kotiseutuyhdistys toteutti kesänäyttelyt SAMUn kokoelmista. Halikon ja Perniön museoissa sekä Trömperin kestiekievarissa oli kesällä avoinna perusnäyttelyt. Paikallismuseoihin tutustui vuoden aikana 5129 kävijää. Ryhmäopastuksia oli yhteensä 98. Paikallismuseoiden kokoelmakartunta käsittelee 15 objektiota. Paikallismuseoita kehittävä ohjausryhmä aloitti toimintansa syksyllä 2015, tavoitteena saada vuodessa valmiiksi esitys paikallismuseoiden verkostosta, kokoelmista ja asiakastoiminnosta huomioiden kaupungin säästötavoitteet. Suunnitelmassa on tunnusteltu kolmannen sektorin osuuden lisäämistä museoiden hoidossa nykyisen verkoston säilyttämiseksi.

Kirjastopalvelut

Kirjastopalveluissa vuosi 2015 kului Vaski-kirjastoyhteistyöhön valmistautuessa. Vapaa-ajan lautakunta päätti 18.12.2014 pitämässään kokouksessa Salon liittymisestä mukaan Vaski-kirjastoihin. Liittyminen edellytti Salon kirjastopalveluissa käytössä olleen Origo-käyttöjärjestelmän päivittämistä uuteen Aurora-käyttöjärjestelmään. Vaskin käyttösäännöt hyväksyttiin lautakunnan helmikuuisessa kokouksessa 26.2.2015. Salon liittymiseksi Vaski-kirjastoihin perustettiin ohjaus- ja projektiryhmät, joissa oli edustajia Salon kirjastopalveluista ja tietohallinnosta, Vaski-kirjastoista ja käyttöjärjestelmän toimittaneesta Axiell Finland Oy:stä. Valmistelutöiden ja testausten jälkeen Salon kirjaston tietokannan yhdistäminen Vaskiin tapahtui marraskuussa. Ajalla 9.-23.11.2015 kaikki kirjastojen yksiköt olivat kiinni. Tänä aikana henkilökunta osallistui sekä Axiellin että Vaskin järjestämiin käyttäjäkoulutuksiin, joiden aiheita olivat muun muassa asiakaspalvelu, budjetointi, hankinta ja luettelointi. 24.11.2015 kirjastopalveluiden yksiköt avasivat jälleen ovensa. Merkittäviä muutoksia asiakkaiden kannalta ovat aikaisempaa laajempi aineistotarjonta ja muuttuneet käyttösäännöt. Salon ja Vaskin tietokantojen liittämässä osa asiakastiedoista konvertoitui virheellisesti. Virheellisiä henkilö- ja yhteystietoja on korjattu takautuvasti sitä mukaa kun tapauksia on tullut esiin.

Kirjastopalveluiden yksiköt, pääkirjaston lisäksi yhdeksän lähikirjastoa ja kaksi kirjastoautoa, palvelivat asiakkaita samalla kun valmistauduttiin Vaski-yhteistyöhön. Kokonaislainaus vuonna 2015 oli 1 037 168 kappaletta. Vuotta aiemmin vastaava luku oli 1 182 368 kappaletta. Laskua selittäviä tekijöitä ovat kaikkien yksiköiden kiinniolo marraskuussa kahden viikon aikana sekä aineistomäärärahojen väheneminen säästösyistä. Uutuksi on hankittu aiempia vuosia vähemmän. Sanoma- ja aikakauslehtien määrää on vähennetty. Ulkomaisia sanomalehtiä ei enää tilata paperisessa muodossa. Asiakkailla on edelleen mahdollisuus lukea ulkomaisia sanomalehtiä sähköisinä versioina Press Dispaly -palvelun kautta. Myös kotimaisten sanoma- ja aikakauslehtien tilauksia on karsittu.

Aineiston lainaamisen lisäksi tehtiin tiivistä yhteistyötä koulujen ja päiväkotien sekä alueen oppilaitosten kanssa. Asiakkaille järjestettiin kirjavinkkausta sekä kirjastonkäytön ja tiedonhaun opetusta. Kirjastojen työntekijät ovat käyneet myös kouluissa ja päiväkodeissa tekemässä kirjavinkkausta. Kouluille ja päiväkodeille on toimitettu opettajien esittämien toiveiden mukaisesti tehtyjä kirjatilauksia (kirjakasseja, joiden sisältöön kuuluu muun muassa koulujen kirjasarjat). Kirjaston kotipalvelu on toimittanut kirjastoaineistoa sekä kotona että hoitolaitoksissa asuville vanhuksille. Eri asiakasryhmille suunnatussa toiminnassa on painotettu kokoelmien avaamista. Käytännössä tämä on näkynyt eri teemoja sisältävän ajankohtaisen aineiston esillepanossa ja yleisötapahtumien muodossa.

Varsinaisen kirjastotoiminnan lisäksi kirjastoissa järjestettiin ajankohtaisista aiheista yleisötapahtumia ja näyttelyjä. Muun muassa toukokuussa merihistorioitsija Olli Huhtamies kävi luennoimassa pääkirjastossa merenkulun historiasta. Marraskuussa kirjastopalvelut järjesti yhteistyössä museopalveluiden kanssa antiikki- ja taideasian-

tuntija Kari-Paavo Kokin yleisöluennon Veturitalissa. Kirjastoissa kokoontui myös lukupiirejä. Marraskuussa pääkirjastossa järjestettiin ensimmäisen kerran Novellikoukku-tapahtuma. Sen aikana luetaan kirjoja ääneen ja asiakkaat neulovat vaatteita hyväntekeväisyyteen. Tapahtuma on nopeasti vakiintunut ja sitä järjestetään kuukausittain pääkirjastossa ja tulevaisuudessa myös lähikirjastoissa.

Vaikeutetun rekrytoinnin vuoksi sijaisia ei palkattu. Henkilökunnan vuosi- ja sairauslomien sekä muiden poissaolojen aikana aukioloaikoja on jouduttu supistamaan rekrytointikiellon vuoksi. Kesän aikana pääkirjaston aukioloaikoja supistettiin. Tänä aikana kirjasto oli avoinna maanantaista perjantaihin. Kesälauantaisin kaikki yksiköt olivat kiinni. Yksiköiden auki- ja kiinnioloaikoja pyrittiin vuorottelemaan siten, että eri alueiden asukkailla oli kohdulliset etäisyydet lähimpään auki olevaan kirjastoon.

Liikuntapalvelut

Huonot talvet ovat sävyttäneet ulkoliikuntapaikkojen hoitoa viime vuosina ja 2015 ei tehnyt tässä poikkeusta. Kenttien päästiin vaihtelevasti jäädyttämään. Huono lumitilanne vaikeutti luonnollisesti latujen tekoa. Perniön Melassuolla urheiluseuran aktiivisuus ja heidän oma lumitykkinsä on ollut hiihtoharrastajien pelastus myös vuonna 2015. Liikuntapalveluille hankittiin vuoden lopulla käytetty lumitykki Märynummelle. Loppuvuosi oli kuitenkin kovin lämmin ja lunta on päästy tekemään vasta 2016. Tässäkin on urheiluseurojen apu ollut korvaamatonta. Nyt kaupungin alueella on kaksi ulkoilualuetta jolle voidaan huononkin lumitilanteen sattuessa tehdä latuja.

Ulkokenttiä kuormitti keinonurmen rakennustyöt. Uuden tekonurmen urakoi Jäämestarit oy ja valmistui etuajassa syyskuun loppupuolella. Uusi kenttä on otettu harrastajien puolella ilolla vastaan. Valaistus ja suurempi koko mahdollistavat monipuolisemman kentän käytön. Vanha keinonurmi asennettiin Perniön Melassuolle ja siitä saatiin oiva alusta erityisesti pienempien junioreiden käyttöön. SalPa ry päätti aloittaa oman kentän rakentamisen ja liikuntapalvelut vuokrasivat heille tähän käyttöön vanhan yleisurheilukentän Paukkulan urheilupuistosta. Sisäliikuntapaikoissa vakiintunut vilkas käyttö rytmitti vuotta tuttuun tapaan. Uimahallin kävijämäärissä oli pientä kasvua ja erityisesti eläkeläisliikuntakortin tuoma uudistus kasvatti seniorikansalaisten uimahallin käyttöä. Pelättyä pudotusta myyntituloihin ei vielä ollut nähtävissä, mutta tämä selvinnee kun käyttö on jatkunut yli vuoden. Yleisesti ulkoiset tulot kasvoivat liikuntapalveluissa n. 10%.

Liikuntapahtumia järjestettiin urheiluseurojen toimesta jälleen runsaasti. Yksittäisistä ottelutapahtumista aina vuoden suurimpaan tapahtumaan eli klassisen voimannoston MM-kisoihin, jotka kisattiin Salohallissa. Itse kisa toi Saloon toista tuhatta nostajaa ympäri maailmaa. Tällaisten tapahtumien merkitys niin kaupungin taloudelle kuin näkyvyydelle on valtava. Tähän kun lisätään Lp-viestin historialliset mestareiden liigan ottelut, Vilppaan korisliigan ottelut ja lukuisat muut ottelu- ja turnaustapahtumat. Nostoina vielä vuoden 2015 tapahtumista Vilppaan katukoristurnaus, Salo-volley, Salo horseshow, AND1 junioriturnaus ja lukuisat muut ottelu- ja turnaustapahtumat. Näiden tapahtumien taloudellista merkitystä tulisi enemmän vielä tunnustaa ja tutkia myös päätöksenteon pohjaksi.

Kurssitoimintaa järjestettiin 2015 tuttuun tapaan omana toimintana ja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Kävijämäärä kurssitoiminnassa oli 62 000. Kurssitoimintaa kehitetään jatkuvasti myös asiakkaiden toiveiden mukaan josta esimerkkinä urheilutalolla järjestettävät tanssit joita lähdettiin yleisön pyynnöstä kokeilemaan ja otettiin vakio-ohjelmistoon suuren suosion myötä. Kesän rantauimakouluissa kävijämäärät jäivät vähäisemmäksi kylmästä kesästä johtuen. Liikuntaneuvonta jatkaa myös kasvuaan. 224 uutta liikuntaneuvottavaa vuonna 2015. Tähän kasvuun tulee lähitulevaisuudessa vastata ja uudelleen resursoida liikunnanohjaajien työpanosta. Henkilökohtaisen neuvonnan ja avun merkitys on suuri liikkumattomuuden haasteen torjunnassa. Terveyspalveluiden kanssa tehtävä yhteistyö on erinomaista ja kasvava läheteiden määrä terveyspalveluista kuvaa hyvin yhteistyön parantumista.

Henkilöstö on sitoutunut hyvin työhönsä ja talousluvut kuvaavat hyvin, että liikuntapalvelut kantavat osansa myös talouden sopeuttamisessa. Henkilöstön jaksamiseen ja riittävyys tulee tulevaisuudessa panostaa.

Kansalaisopisto

Keväällä 2014 tapahtunut kansalaisopiston päätoimipaikan muutto Turun ammattikorkeakoulun hallinnoimaan Salon yksikön kiinteistöön voidaan katsoa olleen kannattava ratkaisu. Päätoimipaikan siirtyminen ydinkeskustan ulkopuolelle ei ole aiheuttanut opiskelijamäärään mainittavaa muutosta annettuihin opetus-tunteihin suhteutettuna. Syksyllä 2015 tehtyjen kurssipalautekyselyjen mukaan yli 90 prosenttia vastaajista koki sijainnin, opetustilat ja opetusvälineistön uusissa tiloissamme joko erinomaisiksi tai hyviksi.

Toimistopalveluiden tavoitettavuutta parannettiin siirtämällä kevätkauden päätyttyä toimisto samalle käytävälle, jossa suurin osa kansalaisopiston kokoaikaisessa käytössä olevat luokatkin sijaitsevat.

Kansalaisopiston toimintakate ylittyi 2,5%. Ylitys johtuu toisaalta eläkemaksujen sekä toimisto- ja asiantunti- ja palvelujen ja toisaalta sisäisten toimitilavuokra- sekä siivouskustannusten kasvusta.

Kurssitarjontaa toteutettiin monipuolisesti koko Salon alueella. Laaja-alainen kurssikokonaisuus muodostui tuista hittikursseista, toteutetuista asiakkaittemme toiveista sekä kehittyvän yhteiskunnan haasteisiin vastaavista uutuuskursseista. Kaikki tämä toteutettiin asiantuntevasti, kustannustehokkaasti ja annettujen resurssien puitteissa.

Vuoden 2015 kurssien toteutunut tuntimäärä oli 19 286 oppituntia. Osallistujia kursseille oli 12 512 opiskelijaa, 6 135 eri henkilöä. Toteutuneita kursseja oli kaikkiaan 768 kappaletta. Näistä Taiteen perusopetuksen (TPO) kursseja oli 72. TPO:n kursseilla oli 859 osallistujaa, 462 eri henkilöä.

Palvelualueen riskit ja epävarmuustekijät

Kaupungin huonon taloudellisen tilanteen vuoksi toteutettavat mahdolliset uudet sopeuttamistoimenpiteet ja säästöt vaarantavat vapaa-ajanpalveluiden toteuttamisen nykyisellä palvelurakenteella. Käytettävissä olevat resurssit alkavat jo nyt olemaan paikoitellen liian pienet palvelutoiminnan järjestämiseen esimerkiksi kirjastopalveluiden osalta. Elektroniikkamuseon ympärivuotinen aukipito ja paikallismuseoista Meritalon museon kesäaukipito hoidettiin palkkatyöllistämistyövoimalla ja taidemuseossa asiakaspalvelua vahvistettiin samoin.